

Історія української культури

Шмідт Єлизавета іванівна, асистент кафедри новітньої історії України

Пошта: shmidt.el.iv@gmail.com

Telegram: [@shmidt_yel](https://www.instagram.com/shmidt_yel)

Культура Києво-Руської держави. Християнізація

План

1

Дохристиянська культура. Слов'янське язичництво

2

Християнство як культурний феномен. Релігійний світогляд

3

Причини та наслідки християнізації Києво-Руської держави

4

Народне християнство (двовір'я)

5

Пам'ятки християнської культури в Україні

ПЕРУН

первісно бог неба та грози, податель дощу. Пізніше — покровитель війни, воїнів і князівської влади. В Київській Русі у IX—X ст. вшановувався як головний бог. Його іменем закріплювалися клятви київських дружинників. За християнської доби його замінює святий Ілля.

СВАРОГ

Сварог — це Бог вогню, тому він опікун ковальства і ковалі^ а також опікун ремесел, шлюбу і родинного щастя. У грецькій міфології йому відповідні Боги Гефест і Прометей.

ДАЖБОГ

Бог сонця та добробуту. Син Сварогів, син Неба. Першу згадку про нього подає південно-слов'янський переклад візантійського Хронографа VI—VIII ст. Іоана Малали. В іпатієвому літопису від 1114 р. подається з цього Хронографа уривок, і тут Геліоса названо Дажбогом. По Сварозі “царства син его, іменем Сонце, его же нарічють Дажбог. Сонце царь, син Сварогіов, еже есть Дажбог, бі бо муж силен.”

ВЕЛЕС

Велес — це Бог багатства і всякого достатку, торгівлі, опікун купців, як Меркурій. Він, за твердженням міфологів, був не тільки охоронцем череди на землі, а й пастухом небесних стад, цебто хмар. Князь і дружина клянуться Перуном і Велесом у договорах з греками, починаючи від 907 р., і він часто згадується У Літопису. В “Слові .о полку Ігоревім” XII ст. поет і співець Боян зветься Велесовим онуком: “Віщій Бояне, Велесов внуче”, — а це показує, що Велес є Богом також поезії і музики, взагалі Богом культури й мистецтва.

МОКОША

Богиня серед головних Богів, якій Володимир поставив у Києві ідола для вселюдного вшанування, так само не знана нами ближче. У цій Богині дослідники-міфологи вбачали сестру сонця” Богиню дощу. Літопис подає її, як Мокошь, а інші пам’ятки додають ще форму Макош, пізніше Мокоша. “Слово Св.Григорія Богослова” згадує цю Богиню серед першорядних богів: “І нині по українам (по окраїнах) моляться ему, проклятому Богу Перуну, Хорсу, Мокоші”.

БІЛОБОГ ТА ЧОРНОБОГ

Білобог — бог дня, творець усього
доброго. Можливо, інше ім'я чи іпостась
Святовита чи уособлення добра.

Чорнобог — бог ночі, творець усього
злого. Можливо, не бог, а уособлення
зла.

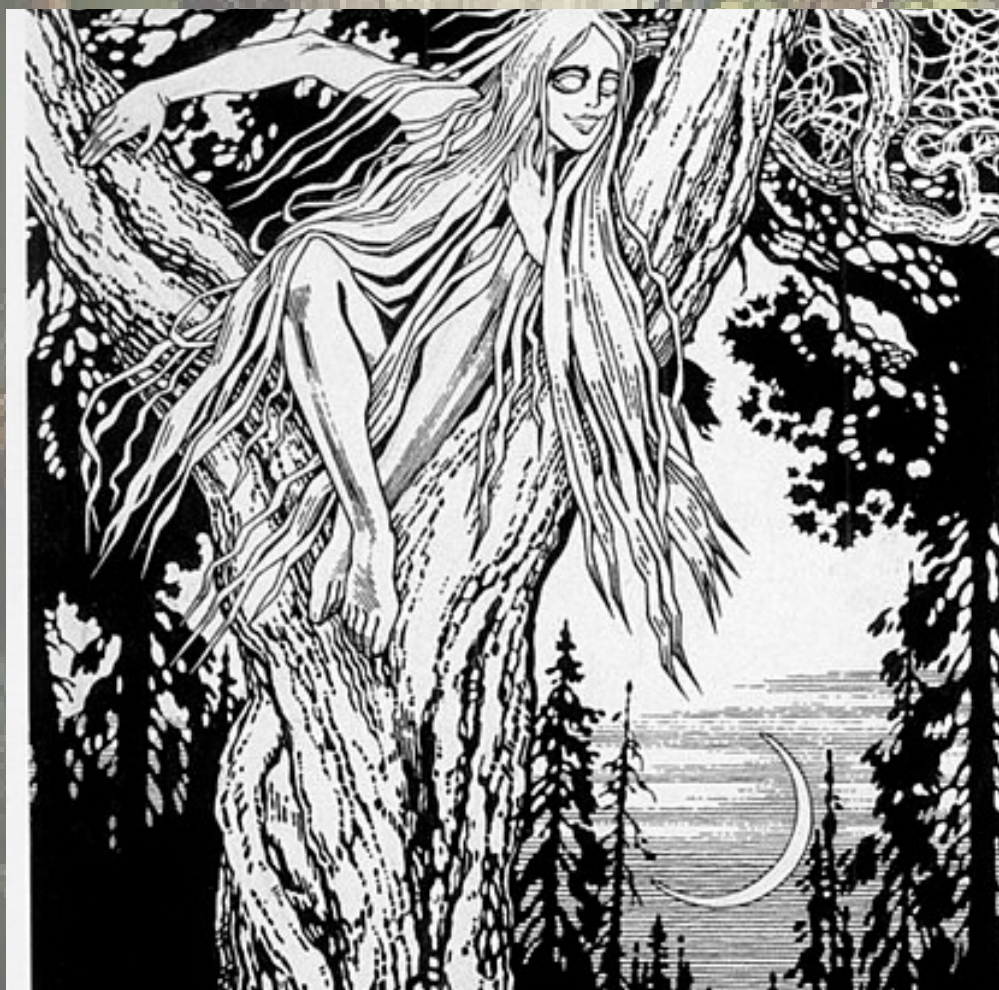

МАРА

Мара (Марена) — слов'янська богиня зла, темної ночі, страшних сновидінь, мору, хвороб, смерті та володарка Підземного Світу — Наві. Вважалася уособленням всіх нечистих сил. Ім'я цієї богині пов'язано зі словами «морок, «морочити», «смерть», «марево», «мор» та ін. Мара — дочка Чорнобога та водночас його дружина, мати численних злих божеств, духів та створінь. Зокрема, разом зі Змієм породила тринадцять доньок-хвороб, якими наводнила світ

“НЕЧИСТА СИЛА”

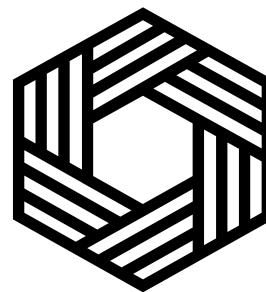
СЛОВ'ЯНСЬКЕ ЯЗИЧНИЦТВО

"/.../ Адже вони вважають, що один з богів – виробник блискавок – саме він є єдиним володарем всього, і йому приносять у жертву биків й всіляких жертвних тварин. Приречення ж вони не відають і взагалі не визнають, що воно має якесь-то значення, принаймні щодо людей, але коли смерть вже в них у ногах, опановані вони хворобою або ж відправляються на війну, вони дають обітницю, в разі, коли уникнуть її [смерті], без зволікань принести богові жертву за своє життя, а уникнувши її [смерті] жертвують, що пообіцяли, і думають, що цією пожертвою купили собі порятунок. Однак вшановують вони й ріки, й німф, і декотрі інші божества та приносять жертви також й їм всім, і під час цих жертвувань здійснюють гадання."

"І став княжити Володимир у Києві один. І поставив він кумири на пагорбі, поза двором теремним: Перуна дерев'яного, — а голова його [була] срібна, а вус — золотий, — і Хорса, і Дажбога, і Стрибога, і Сімаргла, і Мокош. І приносили їм [люди] жертви, називаючи їх богами, і приводили синів своїх і жертвували [їх цим] бісам, і оскверняли землю требами своїми."

Запорізький
Національний
Університет

Релігія

**система поглядів, зумовлених абсолютним
пріоритетом віри у надприродні, абстрактні сили
(політеїзм – віра в багатьох богів) чи силу (монотеїзм
– віра в єдиного Бога) як джерело походження всього
сущого, утвореного з нічого виключно волею Творця;
з релігійного погляду феномен божественного в усіх
можливих проявах, доступних для людського пізнання
і потенційно недоступних, є вічним, існує поза часом і
простором**

01

**абсолютний пріоритет духовного,
містично-символічного, вічного
над матеріальним, обмеженим у
часі та просторі;**

02

**земне життя людини, не залежно від
його тривалості, рівня добробуту тощо
має бути підпорядковане меті
порятунку вічної душі, на чому в той чи
інший спосіб зосереджені норми і
правила життя.**

Спільні риси розвинутих релігій

03

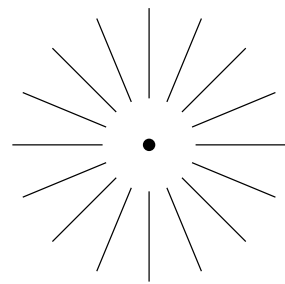
**обов'язкова присутність свого
роду «авансу» чи
«запрограмованості» життя
вірянина, який наділяється від
народження чи після певних
ритуальних процедур (обрізання,
хрещення) Божою Волею
багатьма можливостями (Божими
Дарами) і протягом усього життя
повинен доводити свою
вдячність та відповідність
отриманим чеснотам.**

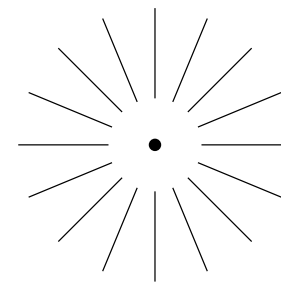
Запорізький
Національний
Університет

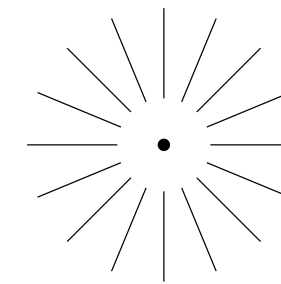
Еволюція релігійних систем

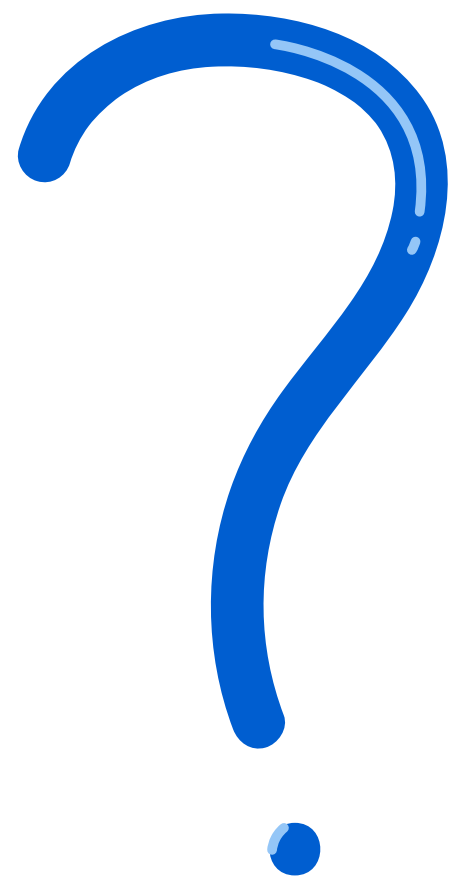
Політеїзм: Віра в багатьох богів, кожен з яких відповідає за певний аспект світу (наприклад, грецька та римська міфологія).

Генотеїзм: Вибір одного головного бога з пантеону, який шанується понад інших (наприклад, давньоєгипетський бог Ра).

Монотеїзм: Віра в одного Бога, який створив і керує всім світом (наприклад, юдаїзм, християнство, іслам).

**Якими на вашу думку є
причини та історичні
особливості еволюції
релігійних систем від
політеїзму до монотеїзму?**

Запорізький
Національний
Університет

**Як християнство може
впливати на культуру?**

Політика
Освіта та наука
Мистецтво
Життя

РИМ ПАВ?

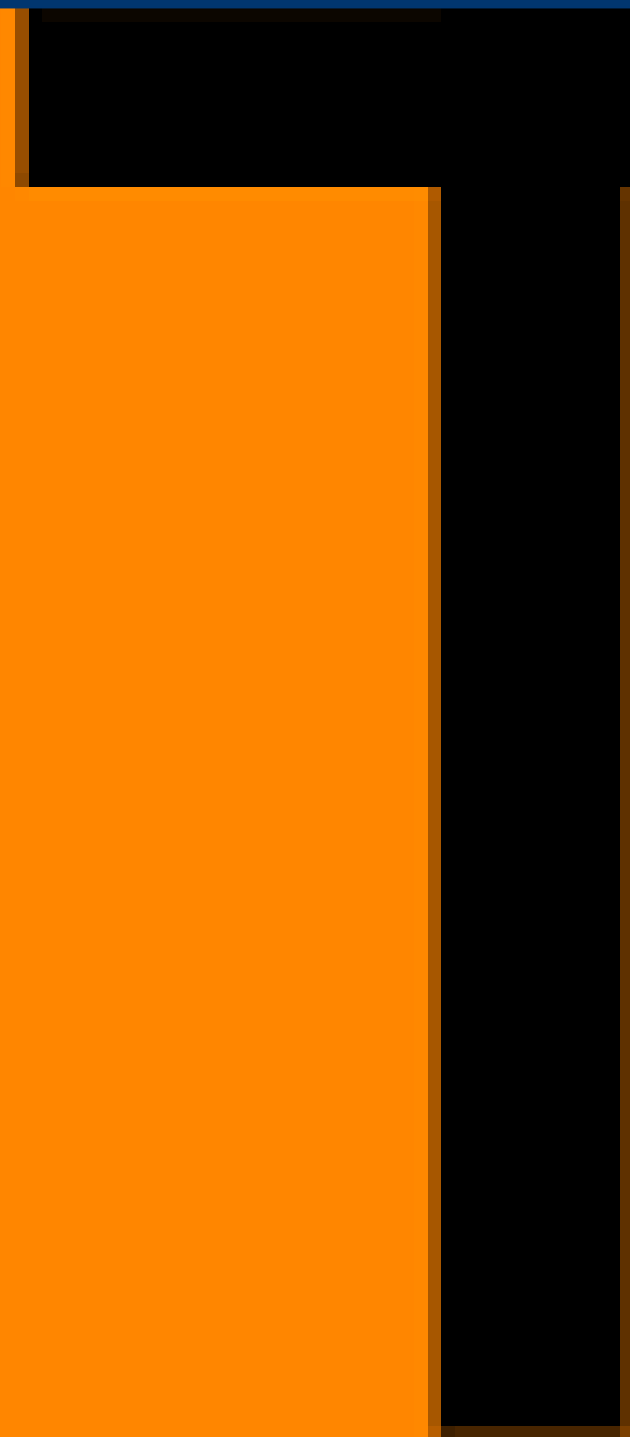
АНТИЧНІСТЬ-ТЕМНІ ВІКИ-ВІДРОДЖЕННЯ

ВІЗАНТІЯ?

ПРИЙНЯТТЯ ХРИСТІЯНСТВА

ПРИЧИНИ/НАСЛІДКИ/ЗНАЧЕННЯ

Література. Літописання. Повість временних літ. Книжкова мініатюра

въ с. днѣ. придетъ же и дѣвѣ снѣмъ.
дѣвѣрь. оуловн. и послѣдншай. въ дѣ
и прѣспавиша. л. моу. спѣрѣтн. и ш
ча. и нѣольчю. и спѣрѣтн. и ш

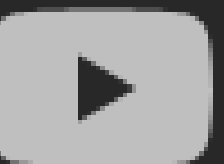
НА СЕРИЖАААА
НА-СЕРИЖАААА

[Watch video on YouTube](#)

Error 153

Video player configuration error

Богородиця Оранта

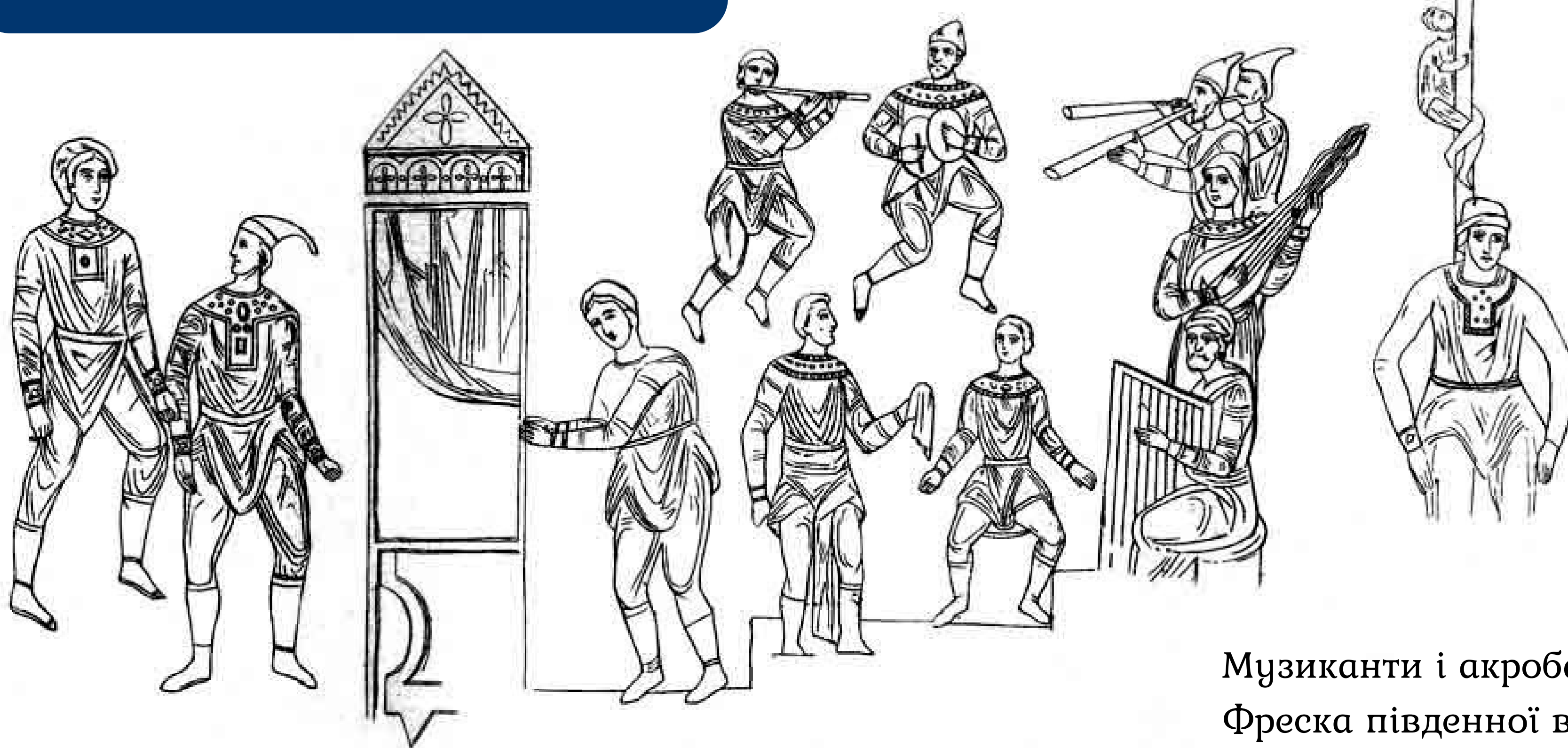

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО. СОФІЇВСЬКІ ФРЕСКИ

Музиканти і акробати.
Фреска південної вежі

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО. СОФІЇВСЬКІ ФРЕСКИ

Музиканти і акробати.
Фреска південної вежі

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО. СОФІЇВСЬКІ ФРЕСКИ

Музикант. Фреска
північної вежі

САХНІВСЬКА ДІАДЕМА. ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО.
СПІВІСНУВАННЯ ЯЗИЧНИЦЬКИХ ТА ХРИСТИЯНСЬКИХ МОТИВІВ

